

Висновок. Таким чином, з урахуванням тенденцій розвитку післядипломної освіти впродовж останніх років перевага надається самоосвіті менеджерів, що додатково актуалізує проблему розвитку креативного мислення. Тому не менш важливим є питання вибору ефективних засобів функціонування креативного середовища, серед яких, на нашу думку, є мережева взаємодія керівників навчальних закладів з ресурсним Центром освітнього менеджменту та залучення їх до онлайн-спілкування.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні впливу окреслених нами засобів функціонування креативного середовища на рівень креативного мислення сучасних менеджерів та якість управлінської діяльності, що здійснюється ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альтшуллер Г. С. Найти идею / Г. С. Альтшуллер // Введение в теорию решения изобретательских задач. – Новосибирск : Наука, 1986. – С. 14.
2. Богоявленская Д. Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества / Д. Б. Богоявленская. – Ростов-на-Дону, 1983. – 173 с.
3. Бондарчук О. І. Науково-методичні засади психологічної підготовки педагогічних кадрів в умовах модернізації післядипломної освіти / О. І. Бондарчук // Оновлення змісту і форм діяльності науково-методичних установ в умовах сучасних перетворень і перспектив сталого розвитку України : тематичний збірник праць / упоряд. А. А. Волосюк, Т. А. Ніколайчук; за заг. редакцією В. В. Олійника. – Рівне : РОППО, 2013. – С. 7-16.
4. Ванюрихин Г. И. Креативный менеджмент. Творческие подходы к поиску управленческих решений : учеб.-практ. пособие / Г. И. Ванюрихин ; МГУ. – М. : МаксПресс, 2007. – 127 с.
5. Ванюрихин Г. И. Метод балансовых вариаций в креативном менеджменте / Г. Ванюрихин, О. Репина, В. Тихобаев // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 12. – С. 100-108.
6. Дяків О. П. Особливості формування корпоративної культури та її вплив на розвиток трудового потенціалу підприємства / О. П. Дяків, В. М. Островерхов, М. В. Іванюк // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2011. – № 14. – Ч. 1.
7. Журавлев В. А. Креативное мышление, креативный менеджмент и инновационное развитие общества / В. А. Журавлев // Креативная экономика. – 2008. – Ч. 2. – № 5. – С. 51-55.
8. Зиглар З. Путь к вершине / З. Зиглар ; пер. с англ. Г. И. Левитан. – М. : Попурри, 2002. – 256 с. – (Серия “Успех!”).
9. Єрмола А. М. Організація науково-методичної роботи з педагогічними кадрами району : метод. реком. керівникам освіти / А. М. Єрмола. – Х., 1998. – 45 с.
10. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні: інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
11. Олійник В. Наукові засади розроблення прогностичної моделі розвитку післядипломної освіти в Україні / В. Олійник, В. Семиченко, Л. Пуховська [та ін.] // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 1. – С. 18-23.
12. Основи психології : підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Вид. 3-тє, стереотип. – К. : Либідь, 1997. – 632 с.
13. Управління інноваційним розвитком районного (міського) методичного кабінету : наук.-метод. посіб. / К. М. Старченко, В. І. Пуцов, Ю. І. Завалевський, Г. М. Литвиненко. – Чернівці : Букрек, 2010. – 344 с.

Дата надходження до редакції: 21.11.2014 р.

УДК 37.091.12:001.895

Світлана ОДАЙНИК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри менеджменту освіти
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради

ПОСИЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ У СФЕРІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У статті розглянуто питання доцільності запровадження інноваційних технологій навчання в практику діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, теоретично обґрунтовано потребу здійснення моніторингу закладами післядипломної освіти з метою оновлення та вдосконалення роботи освітньої галузі.

Ключові слова: післядипломна освіта, іннова-

ційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційна освіта, моніторинг інноваційного розвитку, підвищення кваліфікації фахівців.

В статье рассмотрены вопросы целесообразности внедрения инновационных технологий обучения в практику деятельности учреждений последипломного педагогического образования,

теоретически обосновывается необходимость осуществления мониторинга заведениями последипломного образования с целью обновления и совершенствования работы образовательной отрасли.

Ключевые слова: последипломное образование, инновационные технологии, информационно-коммуникационные технологии, дистанционное образование, мониторинг инновационного развития, повышение квалификации специалистов.

The article examined the question of necessity of inculcation of innovative technologies of training in practice of activities of establishments of postgraduate pedagogical education, it is theoretically grounded need to carry out the process of monitoring by establishments of postgraduate education with the aim of renewing and improving the work of the education branch.

Key words: postgraduate education, innovative technologies, information and communication technologies, distance education, monitoring of innovative development, improvement of qualification of specialists.

Постановка проблеми. Основні стратегічні напрями розвитку післядипломної педагогічної освіти в Україні – це послідовна інтеграція в європейський освітній простір. Бажання українських педагогів йти в ногу з часом, бути конкурентоспроможними, вдосконалювати свої професійні навички впродовж останніх років усе більше стимулює їх до отримання післядипломної освіти. Компетентність, відповідальність, здатність здійснювати професійну діяльність на рівні міжнародних стандартів та готовність до постійного професійного зростання – це ті якості, що характеризують сучасного педагога. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема визначення ролі системи післядипломної освіти у цьому процесі.

На сьогоднішній день діяльність закладів післядипломної освіти спрямована на роботу з науково-педагогічними та педагогічними працівниками, досягнення збалансованості між попитом і пропозицією фахівців на ринку праці, істотне поліпшення науково-методичного забезпечення процесу навчання, впровадження інноваційних концепцій і технологій.

У той же час післядипломна освіта як система навчання дорослих зможе бути ефективною лише за умов, якщо вона спиратиметься на найголовніший принцип – оперативно і максимально повно забезпечувати потреби як суспільства, так і окремих громадян.

У системі післядипломної педагогічної освіти сьогодні відбувається активний пошук нових підходів, форм і методів роботи. Стратегія роботи такої системи полягає в тому, що провідним напрямом її діяльності є не стільки власне функціонування, скільки розвиток системи освітніх цілому. Це передбачає зміну ретрансляційних завдань на дослідницькі, спрямування роботи на виявлення освітніх потреб, вивчення специфіки освітніх процесів у системі освіти, супроводження реформування загальної середньої освіти [4].

Метою статті є питання доцільності запровадження інноваційних технологій навчання в практику діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, теоретичне обґрунтування потреби

здійснення моніторингу закладами післядипломної освіти з метою оновлення та вдосконалення роботи освітньої галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням підвищення кваліфікації вчителів приділено значну увагу в монографічних роботах багатьох учених (В. Боднар, Н. Клокар, С. Крисюк, В. Маслов, В. Олійник, Н. Протасова, П. Худоминський), розкрито роль обласного інституту післядипломної педагогічної освіти щодо модернізації змісту освіти в Україні (Л. Даниленко, Н. Клокар, М. Лапенко, Л. Покроєва та ін.), визначено особливості процесу навчання у післядипломній освіті (Л. Гончаренко, В. Жерносець, А. Зубко, М. Красовицький, Т. Сущенко та ін.).

Вагомий внесок у розвиток теорії інноваційних технологій навчання, зокрема в системі післядипломної педагогічної освіти, зробили Ю. Бабанський, В. Беспалько, П. Гальперін, Л. Даниленко, Л. Зоріна, І. Зязюн, М. Кларін, Н. Коломинський, Е. Коротов, В. Луговий, Н. Протасова, В. Пуцов, І. Раченко, Н. Тализіна, О. Тонконога, М. Шкіль та ін.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце у системі неперервної освіти посідає післядипломна освіта, яка створює умови для постійного розвитку компетентності педагогів. Завдяки цьому долається розрив між здобутою професійною підготовкою вчителів у вищому навчальному закладі та новими вимогами, що висуває розвиток науки, техніки, економіки, суспільства.

Сутність післядипломної освіти полягає в удосконаленні освіти та професійній підготовці осіб шляхом поглиблення, розширення й оновлення їх професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня.

У післядипломній педагогічній освіті відбувається оновлення освітніх технологій. Більшість дослідників сходяться на думці, що структура інноваційного навчання оптимально відповідає характеру сучасних соціальних процесів. Педагогічна інноватика охоплює такі теоретичні принципи, як створення нового в системі освіти і педагогічної науки; сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством; застосування педагогічних інновацій, а також системи рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів та управління ними [2].

Інноваційні технології навчання ґрунтуються на різних формах і рівнях співробітництва, яке розвивається від максимальної допомоги викладача (методиста) слухачеві-вчителю до послідовного зростання активності останнього, налагодження конструктивного партнерства з викладачем.

Сутність навчальної інноваційної технології передбачає відповідний добір операцій і дій педагога та учня, в результаті яких суттєво покращується мотивація учнів до навчального процесу. Такими вважають особистісно орієнтовані, інтеграційні, інформаційні, дистанційні, модульно-розвивальні технології [1]. Педагогічні інновації можуть використовуватися у системі післядипломної педагогічної освіти з певними змінами, корекцією, переорієнтацією мети на формування особистості професіонала, розвитку, перш за все, нахилів до наукової та інноваційної діяльності, формування логічного й образного мислення.

Навчання у закладі системи післядипломної педагогічної освіти повинно забезпечити формування низки професійно значущих і соціально необхідних у сучасності особистісних компетентностей: комунікативної культури, вміння працювати в команді, культури інноваційного мислення, толерантності, професійної відповідальності, організаційних якостей, лідерства.

Вирішити означену проблему можна на основі інноваційної освіти, головною метою якої – розвинути пізнавальну активність і самостійність фахівців-практиків, зокрема, у процесі підвищення їхньої кваліфікації.

Необхідна умова інноваційної освіти – активне навчання, в якому повинні переважати методи і технології, спрямовані на самостійне засвоєння слухачами знань і набуття вмінь у процесі їхньої активної розумової і практичної діяльності. Найбільш поширеними в сучасній системі підвищення кваліфікації є такі інноваційні підходи, як проектування, моделювання, активні та інтерактивні форми роботи зі слухачами, проблемні лекції і семінари, тематичні дискусії, «круглі столи», ділові ігри, тренінги тощо.

Сьогодні інформаційні технології охоплюють усе більші прошарки населення та широко використовуються у зв'язку з переходом на викладання за Болонською системою в нових напрямках науки та освіти. Нині інформаційно-комунікаційні технології відіграють ключову роль у системі післядипломної освіти в організації навчання педагогічних працівників за дистанційною формою навчання. Таке навчання в контексті інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти має значні перспективи.

У сучасній педагогічній галузі дистанційне навчання визначається як комплекс освітніх послуг, наданих широким верствам населення у себе в країні та за кордоном за допомогою спеціалізованого освітнього середовища, заснованого на використанні новітніх інформаційних технологій, що забезпечують обмін навчальною інформацією на відстані. Процес одержання знань, умінь і навичок у системі дистанційного навчання отримав назву дистанційної освіти.

До принципово важливих переваг дистанційної освіти на основі інформаційно-комунікаційних технологій дослідники найчастіше відносять: інтерактивність (міжсуб'єктна діяльність, діалог викладача з користувачем), адаптивність (індивідуальний характер навчання, самостійний вибір слухачем навчального курсу, терміну навчання, періодичність відновлення навчальної діяльності з метою підтримки фахових знань), особистісну орієнтованість [5].

Дистанційна освіта, яка щороку поширюється в Україні, відкриває ряд можливостей: надання якісно нових можливостей самопідготовки й удосконалення професійних знань; здобуття освіти та надання нових інформаційних навчальних технологій на відстані з використанням локальних і глобальних мереж, компакт-дисків, відеокасет, телевізійного кабельного і супутникового зв'язку; відкриття шляху до навчання безпосередньо на робочому місці; здійснення індивідуалізованого процесу з необхідною кількістю часу без будь-яких відчутних зупинок у роботі.

Загальним критерієм для визначення найбільш перспективних технологій навчання з метою забез-

печення інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти повинна бути їх спроможність забезпечувати ефективну комунікацію і самостійність слухачів курсів підвищення кваліфікації. Кожна технологія має свої можливості та межі застосування, що визначає її ефективність [3].

Для багатьох освітніх закладів, зокрема й інститутів післядипломної освіти, одним з основних чинників розвитку є володіння об'єктивною інформацією стосовно результатів навчально-виховного процесу відповідно до державних стандартів. Саме ця інформація сприяє прогресу в освітній політиці та впливає на процес прийняття рішень в управлінській сфері, мета яких – оновлення та вдосконалення роботи галузі.

Однією з важливих передумов забезпечення інноваційного розвитку післядипломної освіти є формування національної системи оцінювання і моніторингу якості освіти.

Під моніторингом у закладі післядипломної педагогічної освіти розуміємо інформаційну систему, яка постійно змінюється завдяки безперервності відстеження певного об'єкта за представленими параметрами, факторами і критеріями управління з метою прийняття оперативного управлінського рішення щодо прогнозування подальшого розвитку цього об'єкта.

Отже, моніторинг розглядаємо як управлінську дію, яка характеризується трьома складовими, а саме: безперервністю відстеження; виділенням параметрів, факторів, критеріїв; прийняттям управлінського рішення.

У закладах післядипломної освіти систематично здійснюється вивчення якості надання освітніх послуг під час курсів підвищення кваліфікації і в міжкурсний період. Дані моніторингу аналізуються та систематично розглядаються на засіданнях кафедр, відділів, науково-методичних лабораторій. Даний аналіз дає можливість з'ясувати результативність роботи з підвищення кваліфікації освітян, визначити оптимальні форми і терміни проведення курсів, планувати і коригувати роботу. Результати проведеного моніторингу за звітні періоди оприлюднюються й впливають на формування програм освітньої діяльності курсів підвищення кваліфікації на плановий період. Моніторинг післядипломної педагогічної освіти дозволяє визначити результативність діяльності суб'єктів освітнього процесу, а саме:

- ефективність функціонування системи післядипломної педагогічної освіти в регіоні;
- безперервність в отриманні післядипломної освіти педагогічними і керівними кадрами;
- якість управління освітнім процесом, ефективність науково-методичної роботи, ресурсне і кадрове забезпечення навчального процесу;
- науковість та доступність змісту освіти, ефективність засобів, методів і прийомів навчання;
- якість освітнього процесу.

Не менш важливим є запровадження у закладах післядипломної педагогічної освіти моніторингу інноваційного розвитку. Узагальнюючи різні підходи до тлумачення даного поняття у сфері освіти, зазначимо, що моніторинг інноваційного розвитку – це спеціально організоване, безперервне вивчення показників процесу інноваційного розвитку закладу, виявлення відхилень від заданих цілей; розробка

системи заходів щодо мінімізації відхилень, а також виділення тенденцій розвитку.

Сенс моніторингу полягає не стільки в тому, щоб отримати конкретну картину змін, що відбуваються в процесі інноваційного розвитку закладу в певний момент часу, на певній стадії, скільки в тому, щоб виявляти тенденції розвитку цього процесу, передбачати можливі шляхи, спрямовані на підтримку позитивних змін.

Моніторинг інноваційного розвитку післядипломної освіти включає наступні напрями:

- моніторинг інновацій, метою якого є діагностування та прогнозування стану освіти;

- моніторинг інноваційних освітніх програм;

- моніторинг якості інноваційного розвитку безперервної освіти;

- моніторинг інноваційних процесів в освіті, що дозволяє визначати стратегію і тактику впровадження нововведень у систему вищої освіти з урахуванням особливостей і можливостей закладу.

Висновки. Отже, сучасна система післядипломної педагогічної освіти перебуває в стані пошуку нових підходів до її реформування. Спираючись на вітчизняні досягнення та враховуючи світовий досвід, можна зробити висновок: вибираючи концепцію розвитку навчального закладу, потрібно створювати моделі і технології інноваційних процесів разом із методикою їх практичної реалізації. Це відкриє шлях українській системі підвищення кваліфікації до входження у європейський культурно-освітній простір.

Виконання програми організації та здійснення моніторингових досліджень дасть можливість закладам післядипломної освіти одержати об'єктивну інформацію про рівень якості освіти в області та використати її для корекції змісту, форм і засобів діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах; створити систему постійного відслідковування процесу формування знань та умінь школярів;

забезпечити підвищення кваліфікації педагогів з окремих методичних проблем; визначити напрями та перспективи професійного зростання педагогічних працівників; прогнозувати розвиток освіти в області.

Поєднання досвіду закладів післядипломної педагогічної освіти України та центрів підвищення кваліфікації вчителів зарубіжних країн дає можливість оновлювати зміст, методи і форми навчання слухачів, упроваджувати ефективні моделі курсів підвищення кваліфікації вчителів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія / Л. І. Даниленко. – К. : Міленіум, 2004. – 358 с.

2. Євтух М. Б. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / М. Б. Євтух, І. С. Волощук // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 1. – С. 58.

3. Ибрагимов Г. И. Инновационные технологии обучения в условиях реализации компетентностного подхода / Г. И. Ибрагимов // Инновации в образовании. – 2011. – № 4. – С. 4-13.

4. Покроева Л. Д. Організація моніторингу ефективності та якості післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] / Л. Д. Покроева, З. В. Рябова. – Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua/docs/1/08pldppo.pdf>.

5. Якухно І. І. Організаційно-методичні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації педагогічних кадрів під час дистанційного навчання / І. І. Якухно // Післядипломна освіта в Україні. – 2011. – № 2. – С. 61-63.

Дата надходження до редакції: 21.11.2014 р.

УДК 378.14 (07)

Елеонора ЯЩЕНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри психологічних та педагогічних

дисциплін Тернопільського національного економічного

університету

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті представлено аналіз комунікативного аспекту готовності педагогів до інноваційної діяльності у сфері післядипломної освіти. Розкрито особливості комунікативної культури педагога, що передбачає наявність комунікативної, мовної та мовленнєвої компетентностей.

Ключові слова: *готовність до інноваційної діяльності, комунікативна культура, комунікативна компетентність, мовна компетентність, мовленнєва компетентність.*